

En ledamot av kommunfullmäktige har ingått i en av kommunstyrelsen tillsatt arbetsgrupp vars förslag legat till grund för ett beslut i fullmäktige. Detta har inte ansetts innebära att ledamoten deltagit i handläggningen av ärendet i fullmäktige i den mening som avses i bestämmelsen om jäv i 5 kap. 20 § första stycket kommunallagen.

Lagrum:

5 kap. 20 § första stycket kommunallagen (1991:900)

Kommunfullmäktige i Österåkers kommun fattade den 31 januari 2011 beslut om arvoden, ersättningar och partistöd för mandatperioden 2011-2014. Beslutet innefattade enligt § 9, punkt 6, arvode för ordförande i samhällsbyggnadsnämnden.

S.C. m.fl. överklagade kommunfullmäktiges beslut hos förvaltningsrätten med yrkande att beslutet skulle upphävas, varvid det anfördes ett flertal grunder, bl.a. att kommunfullmäktiges ordförande I.G.S. varit jävig. I.G.S. hade inte deltagit i överläggningen eller beslutet i fullmäktige. Däremot hade hon ingått i en av kommunstyrelsen utsedd arbetsgrupp vars förslag innebar arvodeshöjningar bl.a. för hennes make i egenskap av ordförande i samhällsbyggnadsnämnden. Arbetsgruppens förslag låg till grund för kommunstyrelsens beslut som i sin tur låg till grund för det nu aktuella beslutet i kommunfullmäktige.

Österåkers kommun avstyrkte bifall till överklagandet.

Förvaltningsrätten i Stockholm (2012-02-28, ordförande Hägerström)

yttrade, såvitt nu är i fråga: Enligt 10 kap. 8 § kommunallagen (1991:900), KL, ska ett överklagat beslut upphävas om

1. beslutet inte kommit till i laga ordning,
2. beslutet hänför sig till något som inte är en angelägenhet för kommunen,
3. det organ som fattat beslutet överskridit sina befogenheter, eller om
4. beslutet strider mot lag eller annan författning. –

Förvaltningsrätten gör följande bedömning – – – Det framgår av kommunfullmäktiges sammanträdesprotokoll att I.G.S. inte deltagit i beslutet under beslutssatserna 2 och 6, vilka berörde hennes eget och makens arvode. Något jäv kan därmed inte anses ha förekommit. Att I.G.S. deltagit i beredningen av ärendet medför inte en annan bedömning. – – – Sammanfattningsvis gör sålunda förvaltningsrätten den bedömningen att S.C. m.fl. inte har angett något som kan medföra att det överklagade beslutet ska upphävas med stöd av 10 kap. 8 § KL. Överklagandet ska därför avslås. – Förvaltningsrätten avslår överklagandet.

S.C. m.fl. överklagade förvaltningsrättens dom hos kammarrätten och yrkade att kommunfullmäktiges beslut den 31 januari 2011, § 9 punkt 6,

skulle upphävas. Till stöd för överklagandet anförde de bl.a. följande. I.G.S. har i högsta grad varit jävig då hon utarbetat ett arvodesförslag under mellandagarna 2010/2011 i medvetande om att hennes make utsetts till ordförande i samhällsbyggnadsnämnden. Det nya ordförandeskapet i den aktuella nämnden renderade en ekonomisk uppjustering från dryga 180 000 kr till 403 000 kr.

Österåkers kommun bestred bifall till överklagandet och anförde bl.a. följande. Kommunen har genomfört en organisationsförändring och bl.a. utformat en ny nämndorganisation. Kommunfullmäktiges beslut om arvoden speglar de förändringar som den nya förtroendemannaorganisationen medfört. Kommunstyrelsen delgavs arvodesgruppens förslag och beslutade vid sitt sammanträde den 10 januari 2011 att föreslå kommunfullmäktige att fatta beslut i ärendet. I.G.S. har inte bedömts vara jävig i samband med arbetet i arvodesgruppen. I det fall domstolen gör en annan bedömning har detta i vart fall saknat betydelse för ärendets utgång då I.G.S., vid kommunfullmäktiges sammanträde, varken deltagit i överläggning eller beslut gällande de punkter som rörde henne själv eller hennes make.

Kammarrätten i Stockholm (2013-01-28, Holgersson, Eke, Eriksson, referent) yttrade, såvitt nu är i fråga: Jäv – Enligt 5 kap. 20 § första stycket KL får en ledamot inte delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående. – Den 29 november 2010 utsåg kommunstyrelsen en arbetsgrupp om tre personer, där I.G.S. ingick, med uppdrag att se över arvodesnivåerna för förtroendevalda. Den 13 december 2010 utsåg kommunfullmäktige I.G.S:s make till ordförande i samhällsbyggnadsnämnden. Vid kommunstyrelsens sammanträde den 10 januari 2011 redogjordes för arbetsgruppens förslag till bl.a. arvode för ordföranden i samhällsbyggnadsnämnden varefter kommunstyrelsen beslutade att lägga fram det förslaget till kommunfullmäktige. Genom kommunfullmäktiges beslut den 31 januari 2011, § 9, punkt 6, fastställdes arvode för ordförande i samhällsbyggnadsnämnden i enlighet med arvodesgruppens och kommunstyrelsens förslag. – Kammarrätten konstaterar inledningsvis att jävsregelns förbud mot att delta i handläggningen av ett ärende även inkluderar ärendets beredning. Enligt kammarrättens mening utgör arbetet i arvodesgruppen beredning av ärendet om fastställande av arvoden till bl.a. ordföranden i samhällsbyggnadsnämnden. Kammarrätten anser således att I.G.S. varit jävig vid kommunfullmäktiges handläggning av ärendet (jfr RÅ 1965 ref. 13). – Eftersom kommunfullmäktige beslutade i enlighet med kommunstyrelsens förslag – vilket i sig beslutades i enlighet med arvodesgruppens förslag – får I.G.S:s medverkan i arvodesgruppen antas ha påverkat utgången i ärendet. Att hon inte deltagit i överläggning eller beslut vid kommunfullmäktiges sammanträde medför ingen annan bedömning. Kommunfullmäktiges beslut, § 9, punkt 6, har således på grund av jäv inte tillkommit i laga ordning. Överklagandet ska därför bifallas i denna del och kommunfullmäktiges beslut den 31 januari 2011, § 9, punkt 6, upphävas. – Kammarrätten upphäver förvaltningsrättens

dom och Kommunfullmäktiges i Österåkers kommun beslut den 31 januari 2011, avseende § 9, punkt 6.

I.G.S. överklagade kammarrättens dom och yrkade att Högsta förvaltningsdomstolen skulle undanröja domen avseende kommunfullmäktiges beslut i § 9, punkt 6. Hon anförde bl.a. följande. Det är inte rimligt att en fullmäktigeledamot blir jävig enbart genom att delta i ett förberedande arbete. Inför varje ny mandatperiod tillsätts i regel en arvodesgrupp för att bereda frågor om arvoden under den kommande mandatperioden. Kammarrättens dom leder till betydande problem för framtida beredningar av arvodesfrågor eftersom det är rent politiska frågor som inte kan delegeras till tjänstemän. Det är bland de ledande politikerna i kommunfullmäktige som kunskapen om och erfarenheten av dessa frågor finns. Det kan inte ha varit lagstiftarens avsikt att jäv ska föreligga även om ledamoten inte deltar i överläggningen eller beslutet i fullmäktige. Rättsfallet RÅ 1965 ref. 13, som kammarrätten hänvisar till, skiljer sig från det nu aktuella ärendet eftersom de berörda ledamöterna deltog i ärendets beredning hos drätselkammaren.

S.G. m.fl. yttrade sig inte i målet.

Österåkers kommun medgav bifall till överklagandet.

Högsta förvaltningsdomstolen (2014-10-01, Jermsten, Almgren, Saldén Enérus, Nymansson) yttrade:

Skälen för avgörandet

Av 5 kap. 20 § första stycket KL följer att en ledamot av kommunfullmäktige inte får delta i handläggningen av ett ärende som personligen rör ledamoten själv, ledamotens make, sambo, föräldrar, barn eller syskon eller någon annan närstående.

Beträffande handläggning av ett ärende i en nämnd finns särskilda regler om jäv i 6 kap. 24 och 25 §§ KL.

Frågan i målet är om en ledamot kan anses ha deltagit i handläggningen av ett ärende i den mening som avses i 5 kap. 20 § första stycket KL då ledamoten ingått i en av kommunstyrelsen tillsatt arbetsgrupp vars förslag legat till grund för beslut i fullmäktige.

Kommunfullmäktige utgör enligt 3 kap. 1 § KL den beslutande församlingen i en kommun. Av 14 § framgår att nämnderna bereder fullmäktiges ärenden.

I 5 kap. KL finns bestämmelser om fullmäktige, bl.a. det i målet aktuella lagrummet om när ledamot på grund av jäv inte får delta i handläggningen av ett ärende. Ärenden i fullmäktige är huvudsakligen

sådana ärenden som har väckts i fullmäktige på sätt som närmare regleras i 23 §.

Enligt 5 kap. 26–34 §§ KL ska ett ärende, med vissa angivna undantag, ha beretts innan det avgörs av fullmäktige. Av dessa bestämmelser framgår vidare att beredning inte sker i fullmäktige. I regel sker beredningen av en nämnd.

Mot denna bakgrund får handläggning av ärende i den mening som avses i 5 kap. 20 § KL anses vara den handläggning som sker i fullmäktige och således inte den beredning som sker dessförinnan.

Den handläggning som I.G.S. har deltagit i har skett i en av kommunstyrelsen utsedd arbetsgrupp. Hon har däremot inte deltagit i handläggningen av det aktuella ärendet i fullmäktige.

Överklagandet ska därför bifallas och kammarrättens dom upphävas i den del den avser kommunfullmäktiges beslut i § 9, punkt 6.

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande

Högsta förvaltningsdomstolen upphäver kammarrättens dom i den del den avser Kommunfullmäktige i Österåkers kommuns beslut den 31 januari 2011, § 9, punkt 6, och fastställer kommunfullmäktiges beslut i denna del.

Mål nr 1757-13, föredragande Petra Jansson

Rättsfall: R78 2:11.